

OLASI HER RÜYA

05 – 27.06.2020

Leyla Emadi

Rafet Arslan

Küratör: **Meryem Taşyar & Kübranur Şimşek**

Online Açılış: 5 Haziran 2020

Yer: Harbiye Mah. Maçka Cd. Bronz Sk. Başarı Ap. No. 1/13 Şişli, İstanbul

Vision Art Platform, Teşvikiye’de açılan yeni mekanında gerçekleştirdiği ilk sergi ‘**Olası Her Rüya**’ ile **Leyla Emadi** ve **Rafet Arslan**’ın yapıtlarını izleyiciyle buluşturmaktan mutluluk duyuyor.

Özgürlük, zorunluluk, irade gibi kavramların tarih ve etik bağlamlarında insan iradesini sorguladığı yapıtların merkeze alındığı sergide sanatçılar farklı coğrafya, kültür ve zamanlardaki tahakküm ve manipülasyon yöntemleri karşısında bilişsel bir irade kavramını ortaya koyar.

Yaratılış efsanelerine göre, Adem ile Havva’nın yasak meyveyi koparmaları ile birlikte insanlık kendi kaderini belirler. Cennetten kovulan insanoğlu, özgür iradesinin sonucunda kendini geri dönülmez bir günahın içine hapseder. Peki ya, mümkün dünyaların en iyisini yaratan ve alimi mutlak olan Tanrı, Adem’in ilk günahı işleyeceğini bilmesine rağmen niçin ona izin vermiştir?

Günlük hayatta durmaksızın düşünme, yargılama, akıl yürütme, duyumsama, imgeleme ve karşılaştırma mekanizması içerisinde devinen insan, neredeyse her an bir seçim yapmakta veya bir karar almaktadır. Eski Yunan’a kadar uzanan ‘irade’ kavramı da işte tam burada devreye giriyor. Bu karmaşık düşünce süreci sonucunda insan bir eyleme karar verirken, uygulama veya uygulamama noktasını irade yönetiyor. Bilinçli bir şekilde alınan karar, irade özgürlüğü ile eyleme geçiriliyor.

Tanrıların bile bir alın yazısının olduğuna inanılan Eski Yunan’a baktığımızda iradeye yer verilmeyen, kaderci bir düşünce yapısı ile karşılaşırız. Sokrates, ‘insanın iyi ile kötü arasında seçim yapmasını sağlayan bir iradesi bulunduğunu ancak insanın doğası gereği rasyonel ve akıllı bir yapıda olması sebebiyle zorunlu olarak iyiyi seçeceğini’ söyler.

İnsanoğlunun bütünüyle özgür bir iradeye sahip olduğunu tarihte ilk kez Epikuros öne sürer. Demokritos iradeyi atomlarla açıklarken, 'atomların her zaman doğa yasalarına göre hareket etmediklerini, her atomun özgür iradeye benzer bir eylem gösterebileceğini' belirtmiştir.

Stoacılar göre evrensel iradenin ta kendisi doğa iken, Spinoza'ya göre ise irade yoktur: 'Aklın bir davranışa karar vermesi geriye dönük bir şekilde birbirlerini gerektiren sonsuz nedenlerden kaynaklanmaktadır.'

İradecilik öğretisinin kurucusu kabul edilen Schopenhauer, iradenin yaşam gücü olduğunu ve aklın bu iradenin hizmetinde olduğunu belirtir. Söz konusu güç bilinçli değildir ve istediğini yapabilir. Ancak Fransız düşünür Descartes'a göre "İrade, aklın bize önerdiklerini uygulamak ya da onlardan kaçmaktan ibarettir. Bizler zorlayıcı hiçbir dış etki hissetmeden davranırız." İrade kavramını ikiye ayıran Kant ise, iyiye yönelen iradeyi iyi dilek, ve kötüye yönelen iradeyi de kötü dilek olarak tanımlamıştır. Leibniz'e göre ise kötüye yönelmiş bir irade, Tanrı'nın kötüye kullanılmasına izin verdiği bir iradedir. Leibniz, 'Tanrının daha büyük iyilikler uğruna kötülüğe göz yumduğunu, bu dünyayı insanların iradelerini kullanarak ahlaken gelişebilecekleri bir alan olarak yarattığını' düşünür.

Peki ya gerçekte irade nedir? İrade var mıdır? Akılsallığın, bilginin, deneyimin ve kendini eğitebilmenin bir ürünü olarak görülen irade, Adem'in yetkinsizliği midir? Gündelik yapıp etmelerde insan irade özgürlüğüne sahip midir? Nesnel iradecilerin öne sürdüğü gibi doğanın özünde midir? Yoksa öznel iradecilerin ileri sürdükleri gibi insanın doğasında bulunan bireysel bir güç müdür? Yoksa irade, insanların toplumsal deney ve bilgilerinin ürünü olan bir yeti midir?

Peki ya günümüzde özgür irade ile en iyi dünyayı yaratmak mümkün müdür?

Vision Art Platform Teşvikiye'deki mekanının kapılarını '**Olası Her Rüya**' sergisi ile açarken, ziyaretçilerini randevu ile kabul edecektir.

Detaylı bilgi ve randevu için lütfen iletişime geçiniz:

info.visionartplatform@gmail.com

